



*Naslov originala*  
Santa Montefiore  
THE SECRET HOURS

Copyright © 2019 by Montefiore Ltd.  
Copyright © 2020 za srpski jezik, Kosmos izdavaštvo, Beograd

SANTA MONTEFJORE

# TAJNI SATI

*Sa engleskog preveo*  
Danko Ješić

K O S M O S



*Posvećeno dragom prijatelju Emeru Melodiju,  
koji otelovljuje sve što volim u vezi sa Ircima.*



*Nantaket, 1960.*

Sinoć sam ponovo sanjala da sam u tom zamku. U stvarnosti nikad nisam bila na takvom mestu, a u snovima su mi te sive zidine poznate kao sopstveni džep. Željno me primaju u naručje, kao da imaju ruke, kao da žele da me privuku k sebi, kao da sam dugo, dugo izbivala i napokon se vratila kući. I žudim za tim zagrljajem. Čeznem da iskusim taj raskošan osećaj pripadnosti, osećaj da sam se vratila kući, kao da je sve pre toga tek kakav san, a samo *ovo* je stvarnost, to mesto na kojem želim da budem, ka kojem me srce vuče. I kad uđem u to veliko predvorje, naiđem na grandiozan kamin, u kojem plamičci pucketaju, trepere i bacaju rasplesane senke po zidovima. Sve je veličanstveno, kao da sam u nekoj kraljevskoj palati. Umetničke slike u pozlaćenim ramovima, persijski tepisi na kamenom podu, veliko stepenište koje vodi ka tamnim hodnicima, mameći me sve dublje u taj zamak, i sad trčim jer znam da sam blizu.

Svetlost sveća obasjava tamu. Stignem do jednog otvora u zidu i odatle krenem uskim stepenicama. Ovo je srce zamka, njegovo najstarije krilo, jedini deo koji je preživeo požar. To mi je poznato koliko i sopstvena prošlost. Penjem se neravnim drvenim stepenicima, a u svakom je blago udubljenje koje su ljudi napravili vekovima hodajući po njima. Sad spuštam stopala u ta udubljenja i polako se penjem. Srce mi ubrzano kuca i iznenađeno se uplašim. Na vrhu stepeništa nalaze se jedna masivna stara vrata. Pocrnela su od starosti i dima, a šarke i klinovi su iz nekog drugog doba, kad su muškarci nosili šešire s perjem i čizme i

imali mačeve za pojasom. Spustim prste na rezu i polako je podignem. Vrata se poslušno otvore; navikla su na mene.

Unutra je jedna žena, okrenuta leđima. Vitka je, talasaste, guste riđe kose, koja joj seže do struka. Zuri u vatru, jednu bledu ruku spustila je na kamin, a druga joj pada kraj tela u dugoj zelenoj haljini. Očekivala me je. Okrene se i pogleda me. Užasnuto zastenjem. Te sive oči, taj umilan osmeh, te pegice što poigravaju na beloj koži, ti rumeni obrazi, blistava riđa kosa, sve je to moje, samo moje.

Ona je ja, i zurim u sebe.

Iz stolice za ljuljanje na verandi gledam, preko mora, u prozirno jutarnje nebo, poslednju zvezdu što gasne i prozirne pramice ružičastog oblaka i znam da je onaj zamak iz mojih snova daleko od ove obale. Ova velika kuća u Nantaketu, golubijesivih daščanih zidova, visokih prozora i s belom osmatračnicom na krovu, na kojoj su usamljene supruge nekad čekale svoje muževe mornare, pripadala je očevoj porodici otkako su prvi Klejtonovi stigli iz Irske u Ameriku, početkom devetnaestog veka, a opet mi deluje manje poznato nego taj dvorac koji sam posećivala samo u snu. To je neobičan osećaj koga ne mogu da se otarasim. Čak ne znam ni gde je taj dvorac. Pretpostavljam da mora biti u Irskoj, mada nikad nisam bila tamo. Pitala bih majku, pošto je ona rođena u Okrugu Kork, ali pre pet meseci je izgubila moć govora nakon moždanog udara i ne želim da je opterećujem nekim običnim snom. I zato se obratim Temperans, kojoj sam, od detinjstva, poveravala svoje misli i osećanja. Ona je poreklom iz Južne Karoline i radila je za moju majku pedeset šest godina, od svoje četrnaeste godine. Sad ima sedamdeset godina, dvanaest godina je starija od mene, ali ne izgleda mi staro. Izgleda mi kao što je uvek izgledala: zategnuta i glatka crna koža, krupno telo, zaobljeno i meko, okrugle smeđe oči, sjajne kao kestenovi. Ona je krupna žena. Uvek sam mislila kako je potrebno veliko telo da primi njeno ogromno srce; Temperans je sva od bezuslovne ljubavi i saosećanja, najplemenitija je osoba

koju poznajem. Ona je kao neki anđeo, poslat na zemlju da je izleći. Pitam se da li je, uz tako brižnu i materinsku prirodu, trebalo da se uda i ima decu, ali pretpostavljam da moja majka ne bi bila zadovoljna time. Aretuza Klejton je veoma sebična žena, i uvek je želela Temperans za sebe. Ne kažem da je neljubazna. U stvari, rekla bih da je najljubaznija u Temperansinom prisustvu – ima nečeg u njoj što podstiče najbolje u mojoj majci. Ipak, naklonost ka Temperans čini je sebičnom, a Temperans ju je potpuno razmazila.

Temperans mi je donela šolju kafe s mlekom, posutu čokoladom i drugim tajnim začinima koje neće da mi otkrije iako je stalno zapitkujem. Samo se smeši, maše dugim prstima i kaže: „To je tajna, gospođice Fej, a tajna nije tajna ako je nekom otkriješ.“ Gledam joj šake dok uzimam šolju; one su jedini deo njenog tela koji odaje godine. Koža je gruba i suva od kućnih poslova, ružičasti dlanovi ispresecani su joj dubokim borama, što, prema njenim rečima, označava staru dušu. „Sedi malo sa mnom“, kažem joj.

Uz glasan uzdah, sedne na stolicu naspram mene. Meko telo utisne joj se u stolicu od pruća i osetim utehu zbog te tihe kolo-tečine, jer svakog jutra sedimo ovako, samo nas dve, strpljivo i ustreptalo čekamo da ta starica u prizemlju umre.

Odgurnem se nožnim prstima i polako se zaljuljam. Temperans izgleda umorno. Oči su joj suzne i osećam krivicu zbog bola u njima. Mislim da Temperans voli moju majku više nego ja. Ili joj je možda više potrebna. Napokon, ja imam muža i decu koja, uprkos tome što su porasla, još uvek zahtevaju moju pažnju; Temperans ima samo moju majku. Posvetila joj je čitav život, svaki trenutak i, s obzirom na to da dobro poznajem svoju majku, ona ga je pohlepno prihvatila. Pitam se da li joj se mama ikad zahvalila. Sumnjam u to. Sumnjam da je mama ikada razmišljala o Temperans i njenoj odanoj službi. Temperans ne bi očekivala zahvalnost; ona je svakako bezuslovno voli. Ljubav je tajna, razmišljam, a Temperansina ljubav prema mojoj majci je najveća od svih. Znam samo da je Temperansina ljubav bliža bogu nego moja. Ne bi trebalo da je sažaljevam, trebalo bi da joj se divim.

„Ponovo sam sanjala onaj san“, kaŕem joj. „Mora da sam ga sanjala desetak puta otkako je mama imala moŕdani udar. Ŗta misliš, zašto je tako?“

Temperans uvek ima odgovor na sve. Klimne glavom, nasmeši se i sklopi svoje grube Ŗake u krilu. „Gospođice Fej, čula sam da su snovi koji se ponavljaju sećanja iz prethodnog ŕivota koja se oslobađaju iz vaše podsvesti. Vi se jednostavno sećate prošlosti.“

Srdačno se nasmejem tome. Temperans je obuzeta duhovima, amajlijama i čarolijama. Volim je zbog toga, ali odgajena sam kao katolikinja i osećam se bezbednije kad se pridržavam Svetog pisma, u kojem se uopšte ne pominju reinkarnacija niti ijedno od njenih paganskih verovanja. „Mislim da je to samo napetost, Tempi“, odgovorim, otpijajući gutljaj kafe. Niko ne kuva kafu kao Temperans, i uzdahnem od zadovoljstva zatečena čokoladnim ukusom mladosti i nostalgije, koji dolazi uz iznenađan nalet prizora, zvukova i mirisa. Ponovo sam devojčica, u toj kuhinji, poveravam se Temperans koja me strpljivo sluša, okruglog lica obasanog mudrošću, krupnih očiju prepunih ljubavi. Uživam u tom osećanju i mogu da namirišem slast njenih kolača i čujem odjek njenog smeha. Čak vidim haljinu u koju sam odevena i osećam pamučnu tkaninu na koŕi. Ispunjena sam setom, tim pratiocem nostalgije, dok razmišljam o protoku vremena, prolaznosti ŕivota i nežnim trenucima zauvek izgubljenim na javi stalnih promena.

Mamina smrt biće sasvim prirodna stvar za mog brata Logana i mene, ali za Temperans će to biti kraj. Staraćemo se o njoj, naravno; ona nam je kao rođaka. Ali ova kuća, u kojoj smo proveli sva leta svog ŕivota i gde je moja majka ŕivela nakon oćeve smrti, preći će u ruke novog pokolenja i ništa više neće biti isto. Ted Klejton, moj otac, bio je najstariji od sedmoro braće i sestara i u mladosti guverner Masačusetsa. Krupan, snaŕan čovek, naprasit, promućuran i snaŕnog karaktera, bio je osoba koja ne trpi budale i voli da ima potpunu vlast nad svojim ŕivotom – čak i jedanaest godina nakon njegove smrti, dim njegove cigare još uvek proŕima tkanine i nameštaj, i nastavljam da ga osećam

kao da još uvek sedi na svojoj stolici, izvikujući naređenja. Bio je kralj, a svi ostali njegovi odani i poslušni podanici, osim mame, njegove kraljice. Jedina slabost mu je bila to što ju je obožavao, a to je bio izvor njene moći. Dok mama još živi u ovoj kući, Tedomva pravila važe. Kad ona umre, njihova vladavina će se završiti i nova pravila će zameniti stara. To više neće biti moj dom. To više neće biti Temperansin dom. Biće to Loganov dom, a on nije osećajan kao ja. Njegova žena će sve prevrnuti naglavačke, izmeniti, i nestaće mirisa cigara.

Stegnem šolju s kafom i pogledam Temperans, jedva čekajući da joj pokažem saosećanje koje je ona meni oduvek pokazivala. „Bila si prava svetica, Tempi, brinula si se o mami sve ove godine. Nikad nije bilo lako s njom, zar ne?“

„Ona je dobra žena“, odgovori Temperans sa strahopoštovanjem, dok joj oči i lice blistaju od divljenja, kao da govori o nekom anđelu, a ne o mojoj samoživoj majci.

„Od moždanog udara je neobično tiha“, kažem, razmišljajući o neverovatnoj promeni majčinog karaktera. Preko noći je od čangrizave postala krotka osoba, kao da je shvatila da joj se bliži kraj i da mora da prihvati svoju sudbinu, bez pitanja i pritužbi.

„Umreće mirne savesti“, kaže Temperans. „Isterala je svoje duhove i s radošću će se uzdići do božje svetlosti.“ Nisam sigurna na koje duhove Temperans misli. Ne znam mnogo o majčinoj prošlosti. Došla je iz Irske, iz siromašne porodice, da bi od tog siromaštva pobegla i započela nov život u Americi, kao i mnogi drugi u to doba teškoća i gladi. Toliko nam je ispričala. Nikad nije rekla ništa više, a nas nije zanimalo. Tek sad, kad je ona na samrti, razmišljam o njenom poreklu. Znam da je imala dva brata. Šta se dogodilo s njima? Da li su i oni napustili Irsku? Uza sve te stričeve i tetke sa očeve strane i više rođaka nego što mogu da izbrojim, sad mi izgleda čudno što ne poznajem nijednog majčinog rođaka. Došla je u Ameriku sama i otići će sama, a mi nećemo saznati ništa više.

Majka ima dve negovateljice koje se danonoćno brinu o njoj, ali insistira da i Temperans bude tu. Očigledno je da joj je ona potrebna više nego ja, njena ćerka. Pomalo sam ljubomorna,

ali to je sasvim prirodno. Temperans je stalno bila s njom, a ja sam se udala i odselila kad sam imala dvadeset dve godine. Nisam ljuta, ni za čim ne žalim. Mama i ja smo uvek bile u dobrim odnosima samo zato što sam se uvek povinovala njenoj volji. Čitavog života mi je neko naređivao, prvo otac, pa muž, i tako sam navikla da se potčinjavam jačim ličnostima. Savitljiva sam kao trska. Ne pružam otpor. Radim šta mi se kaže i ne žalim se. Znam šta se očekuje od mene. Moj otac je bio direktan čovek, koji nije ostavljao mesta sumnji. Biti dobra supruga i majka bilo je, po njegovom mišljenju, nešto najviše čemu bi svaka dobro vaspitana devojka trebalo da teži, a ja sam samo želela da ga zadovoljim i učinim ponosnim. Ali sad se u meni nešto pokreće, kao da imam sopstvene tektonske ploče; osećam neke pokrete duboko u sebi.

Dok sedim na ovoj verandi ovog jutra i gledam u more, shvatam da imam pedeset osam godina, i da sam godinama zadovoljavala svakog drugog osim sebe. Razmišljam o životu i odsustvu bilo čega značajnog što sam uradila. Moji tragovi u pesku su plitki i brzo će nestati kad ih talasi pokriju, jer nisam uradila mnogo toga osim što sam odgajila troje dece, brinula se o mužu i bila gostoljubiva i vesela domaćica. Moja majka umire, i zbog toga razmišljam o životu i smrti i smislu postojanja. Sasvim jasno vidim da sam živela za sve druge osim za sebe. Ponovo razmišljam o svom snu. Osećam nelagodu jer osećam da on nešto znači. Možda me podsvest nagoni da razmislim o sebi. Za razliku od drugih snova, ovaj ne bleđi nego mi ostaje u mislima, tvrdoglavo, kao neki pas koji sedi kraj mrtvog gospodara.

Sedela sam kraj majčinog kreveta kad je umrla. Moj brat Logan je na vreme stigao iz Bostona i nas dvoje se držimo za ruke dok Temperans gleda, lica mokrog od suza, donje usne vlažne i uzdrhtale, mrmljajući neke nerazgovetne molitve. Aretuza Klejton nekada je bila zadivljujuće zgodna žena – nikad je nisu smatrali lepoticom, crte lica su joj bile suviše grube za to, ali bila je očaravajuća i muškarci su je smatrali neodoljivom, čak i kad

je ostarila. Sad, nakon smrti, smirena je, bezazlena, nepomična, što je meni i bratu neobično, jer za života nikad nije bila takva. Izgleda drago, čak nežno, kao da je odustala od borbe. Dok je gledam, reč „borba“ mi pluta mislima, kao plutani čep na vodi. Uporno se javlja. Pitam se protiv čega li se borila, zašto je uopšte morala da se bori. Sad je ta borba završena, sad je mirna. Ali ne mogu da se ne zapitam zašto se uopšte borila.

Njena smrt ostavlja neočekivane posledice na mene. Složena je, kao zamršeno klupko vune za koje sam očekivala da bude uredno. Osećam tugu, praznu, bolnu tugu, ali i olakšanje što je prestala da pati, a ja sam se oslobodila njene nadmoći. Neprijatno je osećati istovremeno bol i olakšanje. Osećam krivicu zbog tog olakšanja, a onda osećam žaljenje zbog svih stvari koje nisam rekla. Sve ljubavi za koju nisam shvatala da je osećam. I osećam se užasno usamljeno i pomalo izgubljeno, kao da je ona bila lutkarka, a ja ta glupa lutka, nesvesna konaca koji su me, sve dosad, držali uspravno. Temperans je samo tužna, i znam da je njen bol čistiji od mog. Kod nje nema olakšanja ni kajanja niti krivice. Za nju postoji samo ožalošćenost.

Sad se očekuje od Logana, izvršitelja majčinog testamenta, da se pobrine za ispunjenje njenih želja. Sad se očekuje od Temperans i mene da počnemo s napornim poslom razvrstavanja njenih stvari. Ormana punih odeće, cipela i torbi, nakita, šminke, pribora za higijenu, papira iz stola i knjiga iz biblioteke. Iskreno, to je zamoran posao i radije bih ga prepustila nekom drugom, ali *nema* nikog drugog. Ostale smo samo nas dve i, kako dani prolaze, osećam da nimalo ne napredujemo. Majka očigledno nije želela da baca stvari. Šta da radimo s njima?

Postoji jedan predmet među njenim stvarima koja mi bode oči. To je instrument koji liči na neku malu violinu, ali telo joj je okruglo, a vrat veoma dug. Temperans zastenje kad ga ugleda i nasmeši se s dečjim oduševljenjem, kao da je upravo pronašla dragog starog prijatelja. „To je bendžo, gospođice Fej“, kaže ona začuđenim glasom. Pošto sam osetila da bi želela da ga drži, dam joj ga. Ona ga pažljivo uzme. Zatim počne da svira. Nisam znala da ume da svira bendžo. Slušam je dok peva. Glas joj je dubok i

nežan kao viski s kremom, i dok peva sve vreme gleda u mene, a pogled joj je bolan i blag. Očarana sam. Ali sumnjam da je moja majka ikada umela da svira tu stvar. To mora da je bio neki neželjeni dar koji nije htela da baci.

„Tempi“, zastanem kad je završila. „Predivno sviraš.“

Temperansino srce se cepa zbog gubitka i često se rasplače. Sad plače dok nostalgично miluje bendžo. „Otac me je naučio da sviram kad sam bila mala“, kaže mi. „Svirao je kao da je rođen sa instrumentom. I umeo je da pleše, gospođice Fej, da trupka nogama, bio je tako lagan i graciozan, kao neki vatreni duh, a umeo je i da peva. Svirao je i pevao da bi me uspavao, ali ja bih ležala otvorenih očiju, kao kakva žaba, ne želeći da propustim ni tren.“ Vрати mi bendžo. „Nakon njegove smrti nisam više svirala. Sad žalim zbog toga.“

„Nikad nije prekasno da počneš“, kažem. „Zašto ga *ti* ne bi uzela? Podsećaćе te na tvog oca.“ Vidim Temperans kao devoјčicu, sa ocem, koji je sigurno bio lep kao i ona, sa istim osmehom i nežnim pogledom, i čuđim se različitosti naših detinjstava. Ja sa svojim belачkim, povlašćenim odgojem, a ona uz predrasude i netrpeljivost zbog boje kože. Zbog te nepravde mi se srce ispunilo saosećanjem. Amerika je znatno unapredovala otkako je ona bila mala, ali opet, teško je lišiti se starih navika. „Želim da ga uzmeš, Tempі“, kažem joj.

„Stvarno tako mislite, gospođice Fej?“

„Naravno da mislim, Tempі. Mama bi *želela* da ga uzmeš.“

„Čuvaću ga kao oči u glavi, gospođice Fej. I sviraću. Sviraću i sećati se prošlosti.“ Oči su joj vlažne. Želim da je pitam o prošlosti. Želim da saznam više o njenom ocu, koga je očigledno obožavala. Iznenada sam svesna koliko malo znam o njoj osim priča o bakinom kuvanju, i stidim se svog odsustva zanimanja. Ipak, sad nije vreme za priču o tome. Ne želim da je uznemirim. Bol joj je skoro izbio na površinu, i čak i neka sitnica bi mogla da je izludi. Sad ne mogu da podnesem njene suze. Jedva podnosim i svoje.

Moja deca me neverovatno podržavaju. Rouz ima dvadeset tri godine i radi u Njujorku, u modnoj industriji; ponudi da dođe

i pomogne mi, ali ne dozvolim joj to. Ima svoju mladu porodicu o kojoj treba da se brine. Tvrdi kako može da dođe, i znam da stvarno tako misli. Otkazala bi sve da dođe i pomogne mi, ali uverim je da se Temperans i ja snalazimo sasvim dobro. Ipak me zove svakoga dana. Draga je, uviđavna i strpljiva, sluša dok pričam o čudnim stvarima koje sam pronašla u majčinim ormanima. Znam da joj je to dosadno, ali ne žuri da prekine vezu. Zna da moram da se izborim sa svojim bolom i ne požuruje me. Što se tiče Edvine, dve godine je mlađa i upravo je pronašla nov posao u Kaliforniji, snima filmove, tako da ne može da dođe, ali zahvalna sam joj na telefonskim pozivima i saosećanju. Edvina je osoba koja voli da nudi pomoć, ali se potajno nada da će biti odbijena. Volim što je ambiciozna i motivisana, ali najsebičnija je od sve moje dece, i sebe uvek stavlja na prvo mesto. Volter, naš sin, ima dvadeset dve godine i sprema se da diplomira. Želi da dođe, ali ovo nije posao za mladića. Ne javlja se često. Vredno radi, ima devojkicu. Znam da je dobar čovek, ali samo Rouz je zbilja saosećajna.

Doći će na sahranu, naravno, sa svojim ocem, mojim mužem, koji se sinoć javio da pita kad se vraćam kući. Obično bih ostavila sve i pohitala da mu se vratim, kao što on očekuje, čak i u ovom slučaju. Ne razume zašto ne mogu sve da prepustim Temperans. Ali želim da budem ovde. Napokon mislim na sebe. Želim da budem ovde, tako da ću ostati.

Baš kad pomislim da napredujemo, doživimo užasan udarac. Logan i ja se sastanemo s majčinim advokatom, Frenkom Vilksom, koji je došao u kuću da pročita njen testament. On je sitan, žilav čovek sedih brkova, ćelav i rumen, i podseća me na jastoge koje smo lovili i kuvali kad smo bili deca. Sedimo u trpezariji, na jednoj strani uglačanog stola od trešnjevog drveta, i časkamo dok gospodin Vilks otvara aktovku i vadi jednu fasciklu, a onda je spušta pred sebe, svečano i sav važan. Trideset pet godina se brinuo za poslove moje porodice, i iskreno je rastužen majčinom smrću. Temperans donese poslužavnik s kafom, zatim napusti sobu i zatvori vrata za sobom. Gospodin Vilks se smeši dok mu sipam kafu, ali nije to veseo osmeh. Pretpostavljam

da je mama imala neke neobične zahteve. Napokon, bila je naporna za života, zašto ne bi bila naporna i nakon smrti?

Gospodin Vilks uzme dokument, udahne kroz nos i obavesti nas da je majka izrazila želju da bude kremirana. To je zaprepasavajuće, u najmanju ruku. Naš otac je sahranjen na katoličkom groblju Crkve svetog krsta, i uvek smo pretpostavljali da će i majka, koja je takođe bila katolikinja, počivati kraj njega. Ted Klejton nije verovao u kremiranje. To je rekao jasno, kao što je i sve ostalo govorio jasno (njegove propovedi za večerom bile su ozloglašene, i strpljivo smo ih izdržavali, baš kao i one u crkvi). Kad stigne Sudnji dan, Ted Klejton će biti u svom telu i spreman da uskrsne. Niko ne sumnja da će biti tako. Ako iko može da pobedi smrt i iskoči iz zemlje, to je Ted Klejton. Ali nije mislio da je moguće sastaviti telo od pepela, koliko god moćna bila ta sila uskrsnuća. Stoga je nezamislivo što je majka odabrala kremaciju umesto sahrane. Ne možemo tvrditi da je bila neuračunljiva, jer je bila vrlo svesna kad je prepravila testament, nekoliko meseci pre moždanog udara. Uistinu, dan pre udara je organizovala prikupljanje dobrotvornih priloga i svi su komentarisali kako je živahna i ljubazna. Stoga smo, koliko god to teško bilo, prihvatili da je kremacija bila njen svestan izbor, ali nismo shvatali zašto.

„Ovo je nečuveno!“, uzviknuo je Logan. Njegovo lice, još uvek dečjački zgodno, zacrvenelo se od ogorčenja. „Neću da prihvatim to. Tata bi se okrenuo u grobu kad bi znao.“ Strogo me pogleda. „Da li si ti znala za ovo?“

„Naravno da nisam“, odgovorila sam.

Prekrstio je ruke i zavalio se u stolicu. „Besmislica“, frknuo je, nadajući se da njen testament neće biti ozbiljno shvaćen ako ovako reaguje. „Nije ni čudo što nam nije rekla dok je bila živa. Znala je vrlo dobro kako ćemo se osećati.“ Odmahuje glavom, još uvek prekrivenom raskošnom, čokoladnosmeđom kosom, prosedom samo na slepoočnicama. „Zašto bi želela da bude kremirana? Bila je veoma pobožna žena. To je protivno njenoj veri. To jednostavno nema smisla.“

„Uskoro će imati“, kaže gospodin Vilks, nameštajući naočari. Ponovo obratimo pažnju na tog sićušnog čoveka, koji se

nakašlje i srednjim prstom kucne po papiru kao neka ptica koja kljunom kucka po drvetu. „To nije *sve* što je poželela“, dodaje.

„Nastavite“, ohrabruje ga Logan, spuštajući pogled na dokument ispred gospodina Vilksa. „Šta tu još piše?“

„Zahtevala je da njen pepeo bude rasut u Irskoj.“ Gospodin Vilks zanemari još jedan zajednički uzdah i nastavi: „Da budem precizan, a njen testament je *veoma* precizan, ona želi da bude rasut...“ Nagne se nad stranicu i čita šta je napisano. „*Na brežuljku iznad dvorca Deveril, s kojeg se vidi i dvorac i okean. Neka me vetar ponese i sitna kiša posadi u irsko tlo iz kojeg sam potekla. I neka mi gresi budu oprošteni.*“

U tom trenutku mi se učinilo da mi je neko izbio vazduh iz pluća. Pominjanje tog dvorca je neverovatna podudarnost. Stavim ruku na grudi i udahnem. Ne mogu bratu da ispričam za svoj san, on je razložen, praktičan čovek i mislio bi da sam poludela. Zaboga, nisam sigurna ni da mogu da ispričam Temperans, jer će ona tome pripisati mnogo toga i bojim se onoga što bi mogla da kaže. Bojim se svog sna. I sad se bojim da zaspim, da ga ne bih ponovo sanjala. Bojim se da se suočim sa sobom kraj tog kamina i probudim se oblivena hladnim znojem dok mi srce udara kao ludo i ne znam zašto sam toliko uplašena.

Logan pita gospodina Vilksa da mu doda testament, i advokat ga gurne preko stola. Moj brat ga pažljivo pročitao, stisnutih usana, jarkocrvenih obraza. „Ovo je ludost!“, uzvikne. „Zašto bi, zaboga, želela da joj pepeo bude rasut u Irskoj? Mislim, znamo da joj je devojačko prezime Deveril, ali nikad nije pominjala neki *dvorac* Deveril. Da li ti je ikad pominjala neki *dvorac*?“ Logan me ponovo pogleda, a ja odmahnem glavom. „Dobro, znamo da je odrasla na nekoj farmi u Korku i prešla Atlantik u potrazi za boljim životom u SAD, ali nikad nismo čuli ni za kakav zamak. Jedna stvar je kremiranje, ali potpuno druga je rasipanje pepela u nekoj udaljenoj zemlji koju je napustila pre šezdeset godina i jedva da ju je pominjala.“ Prezrivo vrati testament gospodinu Vilksu. Znam da će Logan želeći da ignoriše njene želje i da će je sahraniti ovde, pored našeg oca. Obično bih se povidnovala njegovim željama. Uvek sam to radila i, uostalom, on je sedam

godina stariji, a ja nikad nisam imala formirano mišljenje ni o čemu. Ali iz nekog nepoznatog razloga, imala sam vrlo određeno mišljenje o *ovom*.

„Ako ona želi da joj pepeo bude rasut u Irskoj, naša je dužnost da se za to pobrinemo“, kažem, a Logan se ljutito namršti, iznenađen što se ne slažem s njim. Mislim na dvorac iz svog sna, i sigurnija sam nego ikad da su te dve stvari povezane, možda čak i jedna te ista stvar, i da *ja* treba da budem osoba koja će je odneti. Ne govorim Loganu o čemu razmišljam. To je tako neuobičajeno za mene, a njemu je dosta neprijatnih iznenađenja za danas.

Nisam mislila o svom mužu. On je prevelika prepreka da bih sad razmišljala o njemu.

Postoji još jedan zahtev. Gospodin Vilks se nakašlje i deluje kao da se sprema da kaže nešto značajno. Podigne ramena gotovo do ušiju, kao da želi da uvuče glavu kao neka kornjača. „Gospođa Klejton je zahtevala da Temperans budu dodeljeni kuća za posluhu na doživotno korišćenje i iznos od dvesta hiljada dolara.“ Logan izgleda preneraženo. To je ogromna svota novca za služavku. Gospodin Vilks ipak nastavlja: „Trećinu svog imetka ostavila je vama, gospođu Lengton, a trećina vama, gospodine Klejton.“

„A preostala trećina?“, brzo pita Logan, ignorišući kuću i novac za Temperans. I mene to zanima. Nagnem se unapred, spustim laktove na sto. „Ko još preostaje?“, pita Logan, nestrpljivo odmahujući glavom.

Gospodin Vilks izgleda kao da mu je neprijatno. Naša majka je bez sumnje imala još jednu iznenađujuću želju. „Gospođa Klejton je bila vrlo precizna“, odgovori. „Zahtevala je da identitet treće stranke mora ostati nepoznat dok ne stignete u Irsku.“

Logan izgleda kao da će eksplodirati. Čak su mu i uši crvene i besno pulsiraju. „Nepoznat?“ Zuri u mene, smeđe oči su mu krupne i grozničave, ali pre nego što me upita da li sam znala za ovo, uverim ga da nisam.

„Ne mogu da zamislim ko bi to mogao biti“, tiho kažem, i osetim kako mi lice crveni od zaprepašćenja. Stidim se da priznam da sam i ja pomalo zbunjena.

„Trećina? Ko bi, osim njene dece, imao pravo na trećinu? Da li je bila skrenula s uma? Gde joj je, zaboga, bila pamet?“ Logan skoči na noge i počne da šeta po sobi.

Gospodin Vilks se ponovo nakašlje. „To su želje vaše majke, i vaša je dužnost, gospodine Klejtone, da ih izvršite.“

„Šta ako želim da ih osporim?“, usprotivi se Logan, sedne i nagne se ka gospodinu Vilksu, zaklanjajući ga svojim širokim ramenima i pokušavajući da ga ubedi prodornim očima grabljivice.

„Koji deo?“, hladnokrvno odgovori gospodin Vilks, uzvraćajući mu pogled, bez treptanja.

„Sve“, kaže Logan.

„Logane“, pobunim se. „Ne možeš tako. To je zakon. Ovo su majčine želje. Ne možeš da ih ignorišeš.“

Logan se iznenađeno zagleda u mene. Izrazila sam mišljenje, a to nije ono što je želeo da čuje. „Uradiću sve što mogu da ih ignorišem, Fej.“

„Na osnovu čega želite da osporite testament?“, pita razumno gospodin Vilks. Mislim da Logan neće moći da iznese neke uverljive razloge. Znam da je i on svestan toga. Nasloni vrhove prstiju jedne na druge, dok razmišlja šta da uradi. Gospodin Vilks me pogleda, ali nijedno od nas se ne smeši. Oboje smo nestrppljivi da uradimo pravu stvar. Logan misli samo na sebe. Uvek je mislio samo na sebe.

„Vrlo dobro“, kaže napokon. „Neću se protiviti njenoj želji da bude kremirana, mada je to protivno očevim željama i željama njene porodice. A što se tiče rasipanja pepela po Irskoj, smatram to besmislenim. Ona ostaje ovde, gde joj je i mesto. A što se tiče tog trećeg dela, ni u ludilu neću dozvoliti da trećina majčinog bogatstva pripadne...“

„Nekom duhu, Logane“, prekinem ga. „Jer dok ne saznamo ko je to, možemo ga smatrati duhom.“

Gospodin Vilks se nakašlje u ruku. „Pre nego što završimo ovaj sastanak, postoji još jedna stvar.“

Logan i ja zurimo u njega. Šta bi to moglo da bude? Gospodin Vilks se sagne, podigne aktovku s poda i spusti je na sto.

Zadržavam dah dok je otvara i podiže poklopac. Unutra se nalazi jedan smeđ koverat. Neugledan je, ali strepim od onog što je unutra. Spusti ga na sto veoma svečano, kao da se u njemu nalazi nešto vredno. Logan i ja gledamo, nadamo se da je nešto bezazleno, što nam neće dati povoda za raspravu.

„Gospođa Klejton je ostavila precizna uputstva da vam predam ovo, gospođu Lengton.“ Gurne koverat preko uglačane površine stola. Logan se nagne. Želi da mi ga oduzme i otvori ga, i verovatno bi uradio to da nas gospodin Vilks nije posmatrao i vodio računa da se sve obavi po pravilima. Volela bih da ga odnesem na neko skriveno mesto i otvorim ga sama, ali Logan i gospodin Vilks me pomno motre, tako da mi nema druge nego da ga otvorim pred njima.

Unutra se nalazi jedna knjiga u crnom kožnom povezu. Logan mi je uzme bez pitanja i prelista. „To je neka vrsta šifre“, kaže odmah, prezrivo. „Kakva korist od toga?“ Vрати mi je. Otvorim je i pažljivo pogledam rukopis. Ne znam ni da li je majčin. Ne izgleda kao njen, a nije ni čitljiv.

„Ne mogu da pročitam“, kažem i uzdahnem. Ali deo mene oseća olakšanje. Ako je to nešto nalik na njen spisak želja, ne želim da znam.

„Pa, to makar nije bilo tako strašno“, kaže neveselo Logan. „Hvala vam što ste došli, gospodine Vilks. Javiću vam se. U međuvremenu, Fej, ovaj majčin dar nepoznatoj osobi mora da ostane naša tajna. Da li me razumeš?“ Klimnem glavom. „Dobro.“

Ne mislim da je ovo pravi trenutak da mu kažem kako nameravam da idem u Irsku.